

N:o 28.

Ank. till Riksd. Kansli den 22 Febr. 1886, kl. 12 midd.

Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t i fråga om åtgärders vidtagande för anteckning i dop- och husförhörlängder af ej döpta barn utaf föräldrar, tillhörande svenska kyrkan.

Från Andra Kammaren har till Lag-Utskottets handläggning hänvisats en inom nämnda Kammare af Herr *E. J. Ekman* afgifven motion, N:o 6, hvaruti anföres:

Det vore allmänt bekant, att antalet odöpta barn inom landet ökades med hvarje år. Då år 1870 funnos omkring 2,000 odöpta barn, hade deras antal 1880 stigit till 6,000, och det kunde med säkerhet antagas, att detta antal nu blifvit fördubbladt. Dessutom funnes många föräldrar, som väl läte döpa sina barn, men ej vände sig i detta ärende till svenska kyrkans presterskap. De allra flesta af dessa barn tillhörde föräldrar, som qvarstode såsom medlemmar af svenska kyrkan, hvadan dissenterlagens stadgande icke kunde tillämpas på dem. Det vore således alldeles nödvändigt, att dessa barn blefve ordentligen antecknade i svenska kyrkans födelse- och husförhörsbok så väl hvad deras födelseår, månad och dag anginge som ock beträffande deras namn. Ty nämnda kyrkoböcker låge till grund för mantalsskrifningen och för en mängd rättsförhållanden inom staten, hvadan det vore högst nödvändigt, att ordning inträdde i denna sak. — Nu vore förhållandet sådant på en mängd ställen inom vårt land, att vederbörande presterskap antingen helt och hållet vägrade att anteckna dylika barn, ehuru föräldrarne lag-

Bih. till Riksd. Prot. 1886. 7 Saml. 11 Häft.

ligen tillhörde den svenska kyrkan, eller om det antecknade födelseår, månad och dag, så nekade det dock att anteckna det af barnets målsman uppgifna namnet på barnet och skrefve i stället »ett mankön», »ett qvinkön». Man kunde lätteligen förstå, hvilken oreda häraf måste i en snar framtid uppkomma. — Af Kyrkolagens 3 kap. 12 § framginge visserligen, att »presten skall uti kyrkoboken anteckna orten och dagen, hvar och när ett barn födt är», hvadan åtminstone den saken borde få anses afgjord. Men mången prest ansåge detta lagstadgande tillämpligt endast på de barn, som genom kyrkligt dop tillhörde den svenska kyrkan, och inga andra, dervid förglömmande, att den svenska kyrkan vore en *statskyrka*, som inom sig *måste* inrymma alla, som ej stält sig under dissenterlagen. — Om än således vederbörande prest, enligt motionärens förmenande, genom ofvan anförda lagrum borde anses skyldig att anteckna de barns födelseort och dag, hvilkas föräldrar tillhörde svenska kyrkan, ehuru barnen icke mottagit något kyrkligt dop, så syntes deremot icke samma förhållande vara beträffande antecknandet af dessa barns namn. Ty på ofta anförda ställe i kyrkolagen hette det vidare: »såsom ock när det döpt varder, jemväl barnets, dess föräldrars och deras namn, som vittnen till deras döpelse varit hafva». Här syntes den åsigten vinna stöd, att vederbörande prest först då vore skyldig att anteckna barnets namn, *när det döpt varder*. Det vore ock på grund häraf flere prester nekat anteckna nyfödda barns namn, då de antingen icke alls blifvit döpta eller blifvit det af andra än af svenska kyrkans presterskap. Nämnde prester ansåge det nemligen icke vara sin pligt att i dop- och husförhörsbok anteckna andra barns namn än deras, hvilka blifvit af svenska kyrkans presterskap *döpta*. Det syntes dock vara klart, att svenska kyrkans presterskap, såsom varande icke allenast kyrkans utan ock statens tjenstemän, måste betjena med anteckning i nu nämnda hänseende, då sådant vore viktigt för statens ändamål. Men då frågan vore tvistig, såsom nu blifvit visadt, så borde svenska kyrkans presterskap genom en särskild lag åläggas att fullgöra sin pligt i detta hänseende, på det att ordning i denna viktiga sak kunde inträda. — Men det vore icke allenast af vikt, att presterskapet finge sig ålagdt att föra ordentlig anteckning öfver nu berörda barns födelseort, dag och namn, utan det vore ock af vikt, att ingen medlem af svenska kyrkan undandroge sig att om sina barn lemna de erforderliga uppgifterna i detta hänseende.

På grund af hvad motionären sålunda anført hemställer han, att Riksdagen för sin del ville besluta att i underdånig skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes vidtaga de åtgärder, som erfordras, *dels*

för att svenska kyrkans presterskap måtte i dop- och husförhörlängderna anteckna sådana barns namn, födelseort samt födelseår, månad och dag, som ej undfått kyrkligt dop, men hvilkas föräldrar dock äro medlemmar af den svenska kyrkan, dels att föräldrar till sådana barn må åläggas att inom viss tid lemna ofvannämnda uppgifter till vederbörande presterskap.

Den af motionären åberopade 12 § i 3 kap. Kyrkolagen har i sin helhet följande lydelse:

»Presten skall uti kyrkoboken anteckna orten och dagen, hvar och när ett barn födt är, såsom ock när det döpt varder, jemväl barnets, dess föräldrars och deras namn, som vittnen till dess döpelse varit hafva.»

Enligt Kongl. förordningen den 13 September 1864 skall barn till dopet befordras inom sex veckor efter födelsen.

Som bekant verkställas anteckningarna om barns födelse och dop uti en för hvarje församling gemensam ministerialbok, kallad födelse- och dopbok, för hvilken förande närmare föreskrifter finnas meddelade i Kongl. cirkulärbrevet till konsistorierna den 27 April 1860 med formulär för ministerialböckerna.

Lag-Utskottet har i sitt den 8 innevarande Februari afgifna utlåtande, N:o 15, i anledning af Herr Ekmans motion om upphäfvande af Kongl. brefven den 7 Juni 1733 och den 24 Januari 1740 sökt visa, huru som medlemmar af svenska kyrkan genom uppsåtlig underlåtenhet att inom föreskrifven tid låta befordra sina barn till sådant dop, som af kyrkan erkännes såsom giltigt, göra sig skyldige till en kränkning af kyrkans lag och ordning, som kyrkan kan och bör med de medel, som stå henne till buds, beifra. Det må därför ur rent kyrklig synpunkt anses berättigadt, att kyrkans tjenare undandraga sig att om ett barn, hvilket icke undfått kyrkligt dop, göra annan anteckning i födelse- och dopboken, än i ofvan anförda lagrum uttryckligen föreskrifves.

Men svenska kyrkans prester äro icke blott hennes utan äfven statens tjenare och hafva i sistnämnda egenskap flere för statens ändamål synnerligen viktiga uppgifter sig ålagda. Sålunda är, med få och obetydliga undantag, hela den s. k. civilståndsregistreringen, som i de flesta främmande land åligger rent borgerliga tjenstemän, hos oss anförtrödd åt presterskapet. Ur den borgerliga ordningens synpunkt lärer det också, på sätt motionären utvecklat, vara nödigt, att äfven rö-

rande barn, hvilka icke erhållit kyrkligt dop, göras lika fullständiga anteckningar, som om dem, hvilka undfått sådant dop. Att lagstiftaren icke heller tvekat att, då sådant ansetts för den borgerliga ordningens upprätthållande erforderligt, ålägga presterskapet att verkställa anteckningar om personer, hvilka icke tillhöra svenska kyrkan, framgår af 8 § i förordningen angående främmande trosbekännare och deras religionsöfning den 31 Oktober 1873, der det stadgas, att »främmande trosbekännare skola, der Konungen för viss församling ej annorlunda förordnar, för anteckning öfver deras borgerliga förhållanden, särskildt upptagas i kyrkoboken för den till svenska kyrkan hörande församling, inom hvars område de äro boende; och gälle i afseende å derför erforderlig anmälan hvad af Konungen särskildt föreskrifves.»

Utskottet vill ock i sammanhang härmed erinra om hvad som i förevarande ämne yttras i chefens för Kongl. Statistiska centralbyrån förnyade cirkulär till konsistorierna, samtliga pastorsembeten och församlingsföreståndare, med föreskrifter och anvisningar rörande de årliga uppgifterna till rikets befolkningsstatistik, den 24 December 1868 (Svensk Författningssamling 1868, N:o 82). Sedan deri först bland andra af Kongl. Maj:t meddelade föreskrifter åberopats ofvan omnämnda Kongl. cirkulärbref till konsistorierna den 27 April 1860 med formulär för ministerialböckerna, jemte en dervid fogad, af preteståndets delegerade uppgjord promemoria i afseende på förandet af församlingarnas ministerialböcker, yttrar chefen för Statistiska centralbyrån (sid. 13): »Födelseboksutdraget afser upplysning om alla födda barn, utan afseende på om de blifvit eller blifva till det heliga dopet befordrade; det äskar intet meddelande af något, som tillhör den egentliga dopboken. Ministerialbokens benämning »Födelse- och Dopbok» antyder ock dess dubbla ändamål af både civilståndsregister och rent kyrklig anteckningsbok. Då målsmäns försummelse eller vägran af dopförrättning ej bör inverka på barnets civila rättigheter, och ofvan åberopade Promemoria jemväl i mom. 4 föreskrifver, att ordningen för födde barns inskrifning ej skall bestämmas af dopdagen, torde presterskapets benägna medverkan, att åt anteckningen af födde barn bereda största möjliga fullständighet, kunna säkert påräknas. De fall, då namn å barnet ej skulle kunna erhållas, hafva för Statistiken ingen inflytelse, när öfrige uppgifter meddelats. Sannolikt torde ock dessa fall allt mer komma att höra till sällsynta undantag, i den mån en riktig uppfattning af ändamålet med de föddes inskrifning gör sig gällande».

De af motionären omförmälda fall, der presterskapet undandragit sig att om sådana barn, hvilka nu äro i fråga, verkställa fullständig

anteckning i födelse- och dopboken, då härför nödiga uppgifter blifvit meddelade, lära ock höra till undantagen; men då ordalydelsen af 12 § i 3 kap. Kyrkolagen kan synas gifva stöd för ett sådant förfarande, torde det vara lämpligt, att till förebyggande deraf uttrycklig föreskrift i ämnet gifves. Så vida denna föreskrift skall leda till det afsedda ändamålet: civilståndsregistreringens fullständighet och pålitlighet, erfordras ock den jemväl af motionären föreslagna motsvarande förpligtelsen för föräldrar till ifrågavarande barn att inom viss tid till vederbörande presterskap meddela de för anteckningarnas verkställande nödiga uppgifter.

Dels af hvad nu blifvit sagdt om nödvändigheten deraf att anteckning af barn, hvilka icke undfått kyrkligt dop, i födelseboken verkställas med samma fullständighet som för anteckning i födelse- och dopbok af andra barn af föräldrar, hvilka tillhöra svenska kyrkan, är föreskrifven, dels ock af det förhållande att dessa senare barn upptagas äfven i husförhörsboken, följer att anteckning om ifrågavarande, till dopet ej befordrade barn jemväl bör ske i husförhörsboken, som är den egentliga hufvudboken bland ministerialböckerna, i hvilken skall upptagas allt, som rör en persons civilstånd.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt får Utskottet hemställa,

att Riksdagen ville, med hufvudsakligt bifall till motionen, i skrifvelse anhålla, att Kongl Maj:t täcktes vidtaga de åtgärder, som erfordras, på det att *dels* svenska kyrkans presterskap må blifva pliktigt att ej mindre i födelsebok än äfven i husförhörsbok rörande sådana barn, hvilkas föräldrar äro medlemmar af svenska kyrkan men underlåta att befordra dem till kyrkligt dop, verkställa samtliga de anteckningar, som enligt de för födelse- och dop- samt husförhörsböckers förande meddelade föreskrifter skola i allmänhet ske, således jemväl anteckning af barnens förnamn, *dels ock* föräldrar till sådana barn få sig ålagd laglig skyldighet att inom sex veckor efter barns födelse lemna de härför erforderliga uppgifter till vederbörande presterskap.

Stockholm den 22 Februari 1886.

På Lag-Utskottets vägnar:

AXEL BERGSTROM.
